

Lietuvių totoriai

Nr.2(73) 2004 m. vasario mėn.
www.tatary-litwy.8k.com

Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos laikraštis
Leidžiamas nuo 1995 m. sausio mėn.

Kurban Bairamo šventė Lietuvoje Vilniaus krašte

Adomas ASANAVIČIUS

Šiai didžiausiai musulmonų šventei visi tikintieji ruošiasi iš anksto. Vilniaus maldų namuose, kur kas penktadienį vykdavo pamaldos, imamas Kemalis Šahinas aiškino tikintiesiems šios šventės prasmę ir kvietė jai tinkamai pasiruošti.

Kai kas, tame tarpe ir muftijus Romualdas Krinickis, ruošdami kurbaną Keturiasdešimt totorių kaime devynias dienas atliko pasninką. Iš ankstašaus ryto vasario 1 d. į maldos namus, Vivulskio g. 3, rinkosi tikintieji atlikti rytinę maldą.

Po to lygiai 9 val. prasidėjo Kurban

bairamo šventinis namazas, kuriame dalyvavo apie 50 žmonių. Į nedidelę maldų salę visi atėjusieji sutilpti negalėjo, dalis klausėsi maldų kitame kambaryje.

Pasveikinę vienas kitą, šventės dalyviai pasiskirstė į tris grupes važiuoti iš anksto užsakytų kurbanų ritualiniam atlikimui. Keletas automobilių išvažiavo į Nėmėžį, kiti į Raižius, o 10 žmonių trimis automobiliais nuvykome prie pat Latvijos sienos į Turmantą, kur buvo nupirkta didelis raguotis ir du avinai.

(Nukelta į 4-tą psl.)

K a u n e

Inesa MAŽITOVA

Neseniai baigėsi antroji didžioji musulmonų šventė – Kurban Bairam arba Eid al-Adha. Ši šventė tęsiasi keturias dienas dešimtą Zul-hidžą mėnesį. Jos užbaigimo metu yra papjaunamas gyvulys kaip ir anais laikais vardan Visagalio Allah. Mėsa yra dalinama žmonėms, kurie sunkiau gyvena, vargstantiems. Ši gyvulio aukojimo tradicija yra tęsiama nuo senų laikų. Pranašas Ibrahimus (tebūnie Jam Dievo palaima) Allah paliepiu turėjo paaucoti savo sūnų Ismailą.

Tai buvo jam išbandymas nuo Dievo. Tačiau jam nebuvo leista paaucoti savo sūnaus ir vietoj jo Pranašui Ibrahimui (tebūnie Dievo palaima) buvo atsiųstas gyvulys, kurį jis ir paaucoko. Tad gyvulio aukojimas yra atliekamas dėl Allah ir nėra susijęs su kokiais nors stambeldžių apeigomis. Kadangi Dievas davė išbandymą Pranašui Ibrahimui (tebūnie Jam Dievo palaima) ši šventė primena mums apie gilų tikėjimą, paklusnumą ir pagarbą.

(Nukelta į 3-čią psl.)

N ė m ė j e

Aiša ILJASEVIČ

*Nemėžio totorių bendruomenės
pirmininkė*

2004 m. vasario 1 d. 10.00 ryto visi Nemėžio musulmonai, svečiai iš Vilniaus, Alytaus Butrimonių ir svečiai iš Turkijos susirinko prie mečetės į šventinį namazą Kurban bairamo garbei. Prie mečetės susirinko apie 200 žmonių, ne visi galėjo patekti į vidų, daugelis stovėjo lauke. Maldą skaitė mūsų imamas Mikas Chaleckas, jam padėjo muedzinas Ivanas Vilčinskis ir kiti.

Po maldos visi išėjo į kiemą, kur tarpusavyje dalinosi sodoga, o paskui pagal nusistovėjusį paprotį nuėjo į miziarą aplankyti artimų mirusiųjų kapų. Nežiūrint į žiemos metą ir sniegą, visi kapai buvo išvalyti nuo sniego taip, kad buvo lengva prie jų prieiti. Tuo metu kieme jau ruošėsi pjauti du kurbanus. Vieną kurbaną pjovė jaunas verslininkas Aleksandras Gimbickis. Jis gimęs Baltarusijoje, vedęs Nemėžio musulmonę Taidę Dzenajavičiūtę. Aleksandras ir Taidė augina du vaikus: penkiolikametę dukrą Emiliją ir dvylikametį sūnų Eldarą. Abu vaikai mokosi Vilniuje vidurinėje mokykloje ir lanko sekmadieninę mokyklą Vilniaus totorių kultūros centre (Vivulskio g.3), kur mokosi skaityti Koraną ir totorių kalbą.

Taip pat pas mus kurbaną pjauti atvažiavo svečiai iš Turkijos - jauni verslininkai ir studentai. Jiems labai patiko totoriški koldūnai ir pyragas „šimtalapis“.

Mėsa buvo padalinta ir išvežta po namus.

Vakare visi norintys atėjo į barą „Nemėžis“, kur vyko diskoteka ir linksmintasi iki vidurnakčio. Dalyvavo apie 70 žmonių. Diskotekoje dalyvavo jaunimas, jų tėvai, o taip pat vyresnio amžiaus žmonės. Buvo labai linksma. Diskoteką vedė atsakingas už jaunimo sektoriaus darbą, KTU statybos ir architektūros fakulteto IV kurso studentas Artūras Muchlia.

VLADAS ŽALNERAUSKAS: "LIETUVOS TARPTAUTINĖS IZOLIACIJOS NEPASTEBIU"

Galimas SITDYKOVAS

Apie dabartinę politinę padėtį Lietuvoje mūsų laikraščiu davė interviu LR Seimo narys Vladas Žalnerauskas.

- Kaip Jūs vertinate dabartinę politinę ir ekonominę padėtį Lietuvoje?

- Vertinu labai gerai tarptautinę Lietuvos padėtį. Bet yra labai blogų ženklų apie eilinių Lietuvos žmonių gyvenimo sąlygų stagnaciją ir net blogėjimą. Nors Vyriausybė dabar skelbia, kad didins atlyginimus biudžetinių įstaigų darbuotojams ir pensijas, vis tiek tai kelia nerimą, nes visa tai neturi realaus ekonominio pagrindo ir planuojama tai daryti iš skolintų lėšų, todėl kažkam tą skolą reikės gražinti. Taigi, gyvenimo pagerėjimas planuojamas mūsų vaikų ir anūkų sąskaita.

- Kokios, Jūsų manymu, išpuolio prieš Lietuvos Respublikos prezidentą Rolandą Paksą priežastys?

- Korumpuotų politikų sąmokslas.

- Kaip Jūs galvojate, kokias klaidas prezidentas padarė iš tikrųjų?

- Tikėjosi iš politinių oponentų sąžiningumo.

- Mano manymu, prezidentui nereikėjo atleisti savo padėjėjų. Ką Jūs apie tai pasakysit?

- Pritariu.

- Ką Jūs galite pasakyti apie, taip vadinamą, Lietuvos tarptautinę izoliaciją? Ar Užsienio reikalų ministras turi teisę viešinti privačius pokalbius, netgi nesakant, su kuo buvo kalbėta ir interpretuojant juos, kaip oficialią kitų šalių poziciją?

- Lietuvos tarptautinės izoliacijos nepastebiu. Ministras Valionis pasielgė neetiškai.

- Norėčiau sužinoti Jūsų nuomonę:

kokios pozicijos dabartinėje padėtyje turi laikytis mūsų šalies tautinės mažumos?

- Turėtų būti lojalios Lietuvos Respublikai ir prezidentui. Kai kurie tautinių mažumų atstovai pasirašė laišką prezidentui su reikalavimu atsistatydinti, bet tie žmonės atstovauja tik save. Ir, kaip aš žinau, tarp tų žmonių nėra Lietuvos totorių atstovo.

- Prie Prezidentūros sudaryta Tautinių mažumų taryba. Beveik visi tos tarybos nariai - valstybės tarnautojai. Ir tik vienas - tautinių mažumų atstovas. Bet, mano manymu, jis vienas negali atstovauti visų tautinių mažumų interesų. Ar galima aptarti klausimą, kad ta prezidentinė taryba būtų papildyta ir kitų, pagrindinių tautinių mažumų atstovais?

- Pritariu. Jei ji mane kreiptųsi, padėčiau tai padaryti.

- Kaip Jūs manote, kokią įtaką daro dabartinė politinė krizė Lietuvos tarptautiniams santykiams su ES šalimis, NATO ir Rusija?

- Politinės krizės nėra, yra tik skandaliukas, neturintis įtakos Lietuvos tarptautiniams santykiams.

- Kaip Jūs vertinate Darbo partijos galimybes Seimo rinkimuose? Ar galima prognozuoti Liberaldemokratų partijos bendradarbiavimą su Darbo partija?

- Vertinu gerai. Liberaldemokratai neatmeta galimybės bendradarbiauti ir su Darbo partija.

- Mano manymu, išpuoliai prieš Lie-

Pokalbio metu; iš kairės LR Seimo narys Vladas Žalnerauskas.

tuvos prezidentą Rolandą Paksą bus tęsiami mažiausiai iki Seimo rinkimų? Jūsų prognozė?

- Norinčių nuversti tautos išrinktą prezidentą visada bus. Todėl ir įkurtas judėjimas „Už teisingumą ir demokratiją“. Svarbu, jog šis judėjimas nesukurtas iš viršaus, o kilo spontaniškai, tautos iniciatyva. Vasario 16-oji - Lietuvos valstybės atkūrimo diena - turi būti tautos vienybės, o ne skaldymo diena. Turime ieškoti, kas mus jungia, o ne priešina.

- Kai kurie Lietuvos prezidento ir Liberaldemokratų partijos oponentai aiškina, kad erelis - tai fašizmo simbolis. Ar tai turi pagrindą?

- Pagal heraldikos principus, erelis simbolizuoja stiprią ir tvarkingą valstybę. Liberaldemokratų ženklas - skrendantis erelis, naguose laikantis ažuolo lapų vainiką. Kaip pavyzdį galiu pateikti JAV herbą - tai irgi skrendantis erelis, tik naguose laiko strėlių kuokštą. Yra daug kitų demokratiškos valstybių, kurios savo herbuose vaizduoja erelį, tarp kurių ir Vokietija, ir Lenkija.

- Ačiū už pokalbį.

Įvyko Kauno tautinių mažumų kultūros centro prezentacija

Šių metų vasario 26 d. įvyko Kauno tautinių mažumų kultūros centro prezentacija. Šiame renginyje dalyvavo tautinių mažumų bendrijų atstovai, tautinių mažumų ir išėivijos generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann, Kauno miesto savivaldybės kultūros skyriaus vedėjas Sigitas Šliažas, Centro direktorius Dainius Babilas. Susirinkusieji apžiūrėjo patalpas. Šiame 2-ju aukštų pastate, bendro ploto 500 kvadratinė metrų, yra aktų salė ir keletas kabinetų. Pirmajame aukšte Romų bendrijoms paskirti du kabinetai. O kitos patalpos skirtos visų kitų tautinių mažumų bendrijų tikslams.

Po pastato apžiūrėjimo prasidėjo posėdis, kuriame buvo aptarta busima Centro veikla. Buvo nustatytos dvi pagrindinės Centro veiklos kryptys: pirma - metodinė informacinė kryptis ir antra - tautinių mažumų bendruomenių renginiai.

Oficialus Centro atidarymas įvyks kovo 11 dieną.

Iš dešinės: Kauno Kultūros skyriaus vedėjas S.Šliažas, Centro direktorius D.Babilas, TMID gen.direktoriaus pav. S.Vidtmann.

(Atkelta iš 1-o psl.)

Sekmadienį Kauno mečetėje įvyko rytinės pamaldos Kurban Bairam šventės proga. Po pamaldų buvo skaitomas pamokslas arabų, lietuvių ir anglų kalbomis. Į mečetę susirinko nemažai žmonių, kurie taip pat kartu atsivedė ir vaikų. Po pamokslų žmonės sveikino vieni kitus, linkėjo tvirtybės, sveikatos, kantiybės ir pan. Paskui buvo vaišinamasi vaisiais ir, jau kaip tradicija, totorišku pyragu šimtalapiu.

Praėjus savaitei, šventės proga Kaune buvo organizuotas koncertas. Šį renginį organizavo Lietuvos Musulmonų Jaunimo bendrija. Tai jau buvo trečias tokio pobūdžio bendrijos organizuojamas renginys. Pirmas buvo įvykęs Kaune Ramadan šventės proga, antras - organizuotas Alytuje Kurban Bairam šventės proga. Šį kartą renginys vėl vyko Kauno maisto pramonės kolegijoje.

Į koncertą suvažiavo nemažas būrys vaikų iš Vilniaus ir jo rajonų (Grigiškių, Nemėžio, 40 totorių miestelio), Alytaus, Butrimonių, Raižių. Netgi atvyko vaikai su suaugusiais iš tolimo Lietuvos kampelio – Visagino. Taip pat susirinko nemažai vaikų su tėveliais iš Kauno. Taigi, per šį renginį buvo didelė proga vaikams vėl susitikti kartu, taip pat susipažinti su kitais, tėveliams pabendrauti tarpusavyje. Atvyko taip pat ir merginų, priėmusių islamą. Tačiau nemažai vaikų susirgo, dėl ko negalėjo atvykti į renginį. Tačiau salė buvo pilna: susirinko virš pusantro šimto žmonių. Sulaukėme svečių - Lietuvos totorių bendrijos pirmininko Ado Jakubausko, taip pat kitų bendrijos atstovų.

Renginys prasidėjo skaitymu ištraukos iš Korano. Paskui susirinkę žmonės buvo pasveikinti, pasakyta kodėl, kokia proga šiandien visi susirinkome, ir prasidėjo šventinis koncertas. Renginio metu savo koncertinę programą turėjo paruošti iš kiekvieno miestelio atvykę vaikai. Tačiau ne visi atvyko pasiruošę, tad koncerto metu teko jiems stebėti kitų pasirodymus ir imti iš jų pavyzdį.

Į šį renginį taip pat buvo atvyko čečėnų vaikai su savo programa, afganistaniečiai. Taip pat aktyviai į koncertinę programą įsitraukė ir studentai užsieniečiai, studijuojantys Lietuvoje, kurie taip pat padėjo organizuoti šį renginį. Jie atliko dainas „*anašidus*“ islamiška tematika.

Žaismingą, visai salei pakėlusią nuotaiką improvizuotą vaidinimą atliko vaikai su vadove iš 40 totorių miestelio, kurie savaidino jų miestelyje vykstančią sekmadieninę pamoką, kurią praveda studentas užsienietis. Renginio metu girdėjosi įvairių vaikų atliekamų dainų, šokių. Mergaitė Dina iš Vilniaus išraiškingai padėklamavo eileraštį turkų kalba ir išvertė jį į lietuvių kalbą. Vienas drąsus atlikėjas iš Visagino sužavėjo publiką atlikęs totoriškas melodijas akordeonu.

Renginio metu buvo pravešta viktorina. Vaikai atsakinėjo į klausimus, - už tai

Kurban Bairamo šventė Kaune

Koncerte dalyvavo čečėnai, libaniečiai ir berniukas iš Visagino

gavo apdovanojimus. Ypač aktyvūs savo žiniomis pasirodė Kauno, Raižių ir kt. vaikai. Tačiau kiti taip pat nenorėjo atsilikti nuo jų. Tai parodė kitiems vaikams, kad jie dar turi pasimokyti, geriau pagilinti savo žinias, kad nereiktų atsilikti nuo savo draugų.

Koncertas praėjo greitai. Iškart po jo svečių laukė puikus vaisių stalas. Salėje, prie vaisių stalo girdėjosi žaismingi vaikų balsai, tėvų pasišnekučiavimai, buvo dalijamasi išpuodžiais, susipažįstama ir t.t.

Pagal programą po vaisių laukė kelionė į Kauno mečetę. Kadangi nemažai vaikų dar nei karto nebuvo apsilankę mečetėje, - jie su nekantrumu laukė šios išvykos. Taip pat kai kurie tėveliai buvo patenkinti, nes jau seniai nesilankė Kauno mečetėje.

Mečetė buvo pilnut pilnutėlė atvykusių svečių. Pirmame aukšte susėdusiems ratu vaikams studentas Fawzi paaiškino, kaip reikia pasiruošti maldai, kad prieš maldą kiekvienas turi atlikti apsiprausimą – *Vudu*. Vienas iš vaikų - Albertas buvo pakviestas pasakyti maldų pavadinimus. Po nedidelės

pamokėles vaikai nubėgo atlikti apsiprausimą, ir paskui visi kartu sustojo bendrai maldai. Po maldos buvo išdalintos visiems knygutės lietuvių kalba. Laikas prabėgo greitai, ir po maldos jau turėjo visi skirstytis namo. Renginys praėjo sėkmingai. Buvo malonu matyti spindinčius, patenkintus vaikų veidus. Mums reikia dažniau praveisti tokio pobūdžio renginius, kurie yra labai svarbūs mūsų vaikams. Tarpusavyje mes esame broliai ir sesėrys, tad turime siekti ir stengtis padėti vieni kitiems, teikti džiaugsmą vieni kitiems. Tesaugu mus ir mūsų vaikus Allah.

Bendras salės vaizdas.

Pamąstymai po p. R. Makavecko straipsnio "Kas mes-kultūros požiūriu"

Elena Aleksandravičienė

Vilniaus totorių sekmadieninės mokyklos vadovė

Ponas R. Makaveckas teisingai rašo, kad tarpukario laikotarpiu didžiausią postūmį kultūros baruose įnešė žymūs tuometų totoriai: Kričinskiai, Achmatovičiai, Synkievičiai, Romanovičiai ir kiti veikėjai.

Bet persikelkime į šiuos laikus. Kaip žinote, šiuo metu Lietuvos totorių tarpe yra nemažai išsilavinusių žmonių, tame tarpe garbingų mokslo daktarų, dirbusių įvairiuose mokslo srityse. Atrodo, kad totorių tauta Lietuvoje neišnyko, ji įneša savo indėlį į bendrą mūsų valstybės technikos ir kultūros aruodą.

Tad kyla klausimas, kodėl mūsų mokslininkai, specialistai iki šiol nesugeba panaudoti savo žinias mūsų Lietuvos totorių tautinės kultūros išsaugojimui?

Rašyti straipsnius, savo pastabas ir pamokymus yra lengviausia, tačiau jaunosios kartos labui, savo tautos išsaugojimui, būtinas mūsų tautos šviesuolių indėlis.

Norėčiau paklausti: Ką Jūs p. Makaveckai, turėdamas didžiulį savo mokslo darbo stažą, padarėte Lietuvos totorių labui? Ką padarė kiti mūsų mokslo veikėjai?

Mes nemėgstame girtis ir, be jokio pavydo kitiems mūsų tautos atstovams, gyvename, pagal galimybę stengiamės auklėti savo jaunąją kartą mūsų tautos dvasia.

Vilniuje jau 11 metų veikia totorių sekmadieninė mokykla. Ji yra nevalstybinė, oficialiai registruota švietimo mokslo įstaiga, turinti įstatus, mokymo programą. Mūsų sekmadieninė mokykla, tai ne prie mečečių ikikarinė taip vadinama medrese, kur mokė vien tikybės. Tai, aiš-

ku, savo laiku vaidino didžiulį vaidmenį išsaugant tikybą, papročius ir tautines tradicijas. Pamiršę gimtąją kalbą, tik Šv. Korano dėka mes dar šiek tiek esame šios tautos atstovais. Tačiau, ar gali save vadinti pilnaverčiu tautiečiu žmogus, kuris nežino savo kalbos, savo tautos istorijos, muzikos, tautinių tradicijų, kultūros bruožų?

Todėl pagal mokymo programą mūsų mokykloje dėstoma ne tik religija, bet ir totorių kalba, etnokultūra, kur mokoma tautos istorija, geografija, muzika, meno, tautinių patiekalų gaminimas ir kiti dalykai.

Mokyklą lanko Vilniaus ir aplinkinių kaimų vaikai.

Mes esame nuoširdžiai dėkingi mokytojams Kemaliui Šahin, Galijai Chanum, Natelai Nasibovai už jų nesavanaudišką paramą Lietuvos totorių jaunimui.

Tik dėka jų dalis sekmadieninės mokyklos moksleivių išmokė maldos kartu su tėvais, atlieka religines apeigas mečetėse, laidojimo bei minėjimų apeigose. Dauguma moksleivių tęsia mokslus aukštosiose mokymo įstaigose, tame tarpe užsienyje.

Pavyzdžiui, buvusi šios mokyklos moksleivė Žanna Iljasevič, baigusi Ankaros Universiteto filologijos fakultetą, jau šiais metais gaus turkų kalbos magistro diplomą.

Atostogų metu ši gabi studentė mielai dirbo mūsų mokykloje ir, gerai mokėdama lietuvių, rusų, lenkų kalbas, padėjo turkų kalbos mokytojui dėstyti vaikams turkų kalbą.

Taip, mes nelaukiame paramos iš dan-

gaus aukštybių ar dar kažko kito. Mes patys išugdėme savo mokytojus.

Norisi sužinoti, ką padarė šiuo klausimu Kauno ar kitos bendruomenės? Gal mes galėtume perimti jų gerą darbo patirtį, už tai būtume jums labai dėkingi!

Gerbiamas p. R. Makaveckas aimanuoja dėl meno saviveiklos. Kiek prisimename, Kaune buvo vaikų meno kolektyvas, tačiau jis mirė. Kodėl?

Vilniaus etnografinio ansamblio "Alija", vadovaujamo Aleksandro Melecho, dalyvės - tai buvusios mūsų sekmadieninės mokyklos moksleivės. Malonu, kad pravedant totorių vakarones, kur dalyvauja ne tik Vilniaus, bet ir Kauno, Alytaus bei kitų rajonų atstovai, šio meno kolektyvo pasirodymas būna žiūrovų tinkamai įvertintas.

Mes sutinkame, kad dalis mūsų tautiečių yra kilę iš Krymo totorių. Ir kaip rašo p. R. Makaveckas: "Mes turime remtis Krymo totorių folkloru." Tačiau mūsų ansamblis, atlikdamas totorių ir turkų dainas, šokius, pilnai patenkina ne tik turkų kilmės, bet ir kitus žiūrovus.

Bendradarbiaujant su Turkijos ambasada, gerai besimokantiems moksleiviams pažadėta organizuoti išvyką į Turkiją, kad jie geriau pažintų šio krašto istoriją, kultūrą, užmegztų ryšius su bendros tikybės moksleiviais.

Aišku, pasiekti pasitikėjimą bei paramą galima tik abipusiu supratimu ir pagarba vieni kitiems.

Tad gal palikime memuarus savo vaikams ir anūkams, o kibkim prie darbo. Mielai broliai mano, gal ne akimirksniu, bet iš naujo atgimsim!

KURBAN BAIRAMO ŠVENTĖ RAIŽIUOSE

Raižių kultūros centre prie šventinio stalo susirinko apie šimtas žmonių.

ATVIRA ČIRDIMI PONUI ROMUALDUI MAKAVECKUI

Galija FEDOSIUK
Totorių kalbos mokytoja

Perskaičiusi laikraštyje "Lietuvos totoriai" Jūsų straipsnį "Kas mes - kultūros požiūriu" man kilo mintis išsakyti savo nuomonę tik apie tai, kas liečia sekmadieninių mokyklų moksleivių totorių kalbos mokymą.

Taip, Jūs teisus "jog mes savo tarpe turime du aukštai išlavintus religijos autoritetus" ir "turime labai aukštos kvalifikacijos istorikus, kalbų specialistus. Pakankamai turime ir muzikos mokytojų bei meno saviveiklos vadovų." Tačiau šie mūsų aukštų kategorijų specialistai nedirba su sekmadieninių mokyklų moksleiviais.

Ir Jūs puikiai suprantate, kodėl.

Todėl, kad dirbti reikia, kaip dirba tie "arabai, turkai ir Volgos totoriai - t.y. nemokamai. Jūs teisingai įsitikinęs, kad "šis darbas neturi būti neapmokamas." Tačiau, kaip mes visi žinome, visame pasaulyje nevalstybinės sekmadieninės mokyklos išlaikomos pačių bendruomenių lėšomis. Žydų, lenkų ir rusų valstybinių mokyklų mokytojai kaip ir lietuvių tikrai gauna atlyginimus. O mes, gyvendami įvairiuose miestų rajonuose, ar turime galimybę įsteigti valstybinę mokyimo įstaigą ir ar tai tikslinga? Nevalstybinės švietimo įstaigos, išgaliojus naujam švietimo įstatymui būtų gerai, kad ateityje būtų finansuojamos, tačiau kažin ar taip bus?

Jūs p. Makaveckai neprieštaraujate "ateiviams" - jog dirbtų ir turkai ar Volgos totoriai, bet tik šalia, o ne vietoje mūsų pačių. "

Ačiū Jums, p. Makaveckai, kad "leidžiame" mums "ateiviams" dirbti, tačiau kol mes sulauksime "mūsų" specialistų, jau nebebus ką mokyti. Skaitai Jūsų komentarą ir darai išvadą, jog visi Jums skolingi. "Švietimo Ministerija privalo apmokėti už totorių kalbos pamokas, dėstomas totorių vaikams. "O" Turkijos pasiuntinybė privalo organizuoti suaugusiųjų ir vaikų ekskursijas į Turkiją, apmokėti vasaros stovyklas".

O kodėl ne atvirksčiai?

Jūs teigiate: "bet pagrindinė dominanti yra Krymo totorių tradicijos". Prisimeiname, buvo pas mus Krymo studentai. Jie Lietuvoje įsigijo aukštąjį išsilavinimą, sukūrė šeimas, liko čia gyventi, gavo Lietuvos pilietybę, dirba įvairiose srityse. Tačiau kažkodėl nesigirdi, kad jie panorėtų mokyti mūsų vaikus Krymo totorių kalbos. O galėtų, kaip Jūs rašote, išmokyti bent 300 žodžių ne turkų ar Volgos totorių

kalbos. Jie nemoko mus tos kalbos, gal Jūs neprašot? Kodėl?

Toliau, Jūs p. Makaveckai, rašote, kad Lietuvos totoriai pamiršo savo gimtąją kalbą dar 17-me amžiuje ir teigiate: "Aš puikiai suprantu, jog to, kas prarasta, nesugražinsi." Nejaugi Jūs nežinote, kad pasaulyje yra tautų, kurios atgavo savo rašmeniją, prabėgus tūkstantmečiams?! Todėl ir Lietuvos totoriai, ne tokie jie atsilikę, kad negalėtų atgaivinti savo gimtąją kalbą.

Te padeda mūsų įsitikinimams ir tegul palaimina Viešpats mūsų triūsą Lietuvos totorių jaunosis kartos labui.

Keliais žodžiais noriu pasisakyti ir apie šventę "Sabantui".

Jūs rašote "Mūsų temperamentas ir mentalitetas jau kitas ir tokią pasilinksminimo priemonę pas mus sunku organizuoti". Aš esu daugkartinė šių švenčių dalyvė Visagine ir, atrodo, gerai supratau tas priežastis. Ten susirenka šimtai įvairaus amžiaus žmonių su vaikais. Dauguma jų Volgos totoriai, turintys aukštąjį išsilavinimą, kurių pasilinksminimui neberekalingi svaiginantys gėrimai arba alus. Ten vyksta visai kitokio pobūdžio pasilinksminimas. Gamtoje vyksta sporto varžybos, kuriose dalyvauja tiek suaugę, tiek ir jaunimas, vyksta koncertai, apdovanojimai, pasisakymai, vaišinimasis tautiniais patiekalais, saldumynais.

Pas mus pasilinksminimai vyksta "kitaip..." Jūs gerai žinote, kaip. Ir jeigu, pagal Jus p. Makaveckai, skiriasi Jūsų temperamentas ir mentalitetas nuo Kazanės totorių, aš su Jumis pilnai sutinku. Galų gale, jeigu mes prisilaikome musulmoniškų tradicijų ir esame šios garbingos tautos atstovais, gerbkime jas. Baigdamas savo mintis keliamu klausimu, noriu pabrėžti, kad Vilniuje jau 11 metų veikia sekmadieninė mokykla.

Turkijos teologas moko vaikus religijos pažinimo, islamo istorijos ir Šv. Korano skaitymo, kurio dėka išaugo tikinčiųjų gretos. Baškirijos totorė, gyvenanti Lietuvoje beveik 40 metų, mokytoja-metodininkė moko vaikus totorių kalbos ir etnokultūros. Gerai tai ar blogai? Tegul tai įvertins Alachas. Šventas reikalas nelieka tuščiu, tai sutinkate, ponai Makaveckai, tai aksioma!

Kurban Bairamo čvent Vilniaus krašte

(Atkelta iš 1-o psl.)

Ten mus jau laukė visas būrys Visagino totorių bendruomenės atstovų. Imamas Kemalio Šahinas atliko ritualinę kurbano aukojimo maldą, ir greitai visi trys kurbanai buvo papjauti ir išdalinti.

Visagino totoriai iš anksto buvo pasiruošę sutikti svečius iš Vilniaus. Mokyklos salėje jau buvo paruošti stalai. Bendruomenės šeiminingi sutikti, mums truputi sušalusiams buvo pasiūlyta karšta arbata. O šeiminingi šypsenos, nuoširdumas bei draugiškumas dar labiau sušildė svečius.

Mokyklos salė buvo pilnutėlė. Joje susirinko apie šimtas visaginiečių. Reikia atkreipti dėmesį, kad dalyvaujančių tarpe garbingiausių vietą užėmė vyresnio amžiaus žmonės.

Viena garbaus amžiaus moteris atliko maldą. Po imamo Kemalio Šahino sveikinimų ir maldų šeiminingės nešė ant stalų sriubą, antrus patiekalus, saldumynus ir vaisius. Svečiams iš Vilniaus, ypač Turkijos piliečiams, buvo malonu bendrauti, kadangi jie laisvai galėjo suprasti totorių kalbą, kuria kalbėjo šeiminingai, o šeiminingai gerai suprato turkų kalbą.

Pasaulinio totorių kongreso renginys Kazanėje

2003 m. gruodžio 1 d. Tatarstano Respublikos sostinėje Kazanėje įvyko Tarpautinės visuomeninių organizacijų sąjungos "Pasaulinis Totorių Kongresas" renginys, skirtas apibendrinti šios organizacijos 2003 metų veiklos rezultatus. Renginyje dalyvavo totoriai iš daugelio pasaulio valstybių. Pagrindinį pranešimą perskaitė PTK vykdomojo komiteto pirmininkas R.Zakirovas. Renginyje taip pat dalyvavo Tatarstano Prezidentas M.Šaimijevas, kuris vertingomis dovanomis apdovanojo daugiausiai PTK veikloje nusipelnčius aktyvistus.

Tos pačios dienos vakare posėdžio svečiams organizuotas geriausių Respublikos estrados atlikėjų koncertas.

"LT" informacija

Vilniaus krašto Lietuvos totorių bendruomenė reiškia gilią užuojautą UAB „Baltik garant“ generalinio direktoriaus pavaduotojui **Bogdanui Jablonskiui** dėl jo mylimos mamytės **Faridos** mirties.

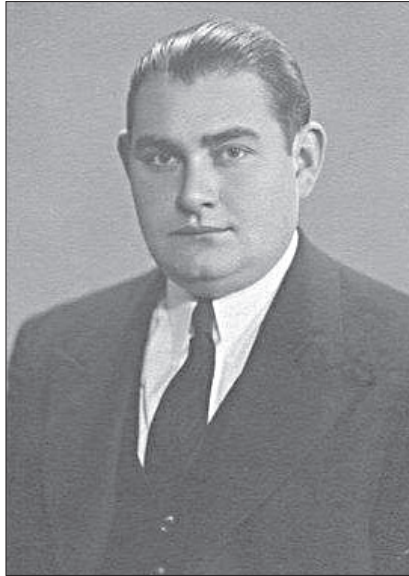
Totorių jaunimo veikla II pasaulinio karo metais

Romualdas MAKAVECKAS

1939 m. rugsėjo 1 d. prasidėjo II pasaulinis karas. Vokietija užpuolė Lenkiją. Laike trijų savaitėių lenkų kariuomenė buvo sutriuškinta ir kapituliavo. Tuo pasinaudojo Tarybų Sąjunga. Jos kariuomenė, remdamasi garsiuoju Molotovo - Ribentropo paktu, įžengė į tuo metu Lenkijai priklausiusias Vakarų Baltarusiją ir Vakarų Ukrainą, nepriklausomas Baltijos valstybes, tame tarpe ir Lietuvą. Tuo būdu Vilniaus kraštas su didžiausia mūsų totorių diaspora, su muftijatu, su gerai organizuota jo veikla atsidūrė pas bolševikus. 1939 m. Lietuvos kariuomenė, kuri jau buvo priklausoma nuo Tarybų Sąjungos, buvo duota komanda užimti Vilnių ir visą šį kraštą prijungti prie Lietuvos. Tai 1939 m. spalio 25 d. atliko generolo V. Vitkausko vedama Lietuvos kariuomenė. Vilnius kaip mat buvo paskelbtas Lietuvos respublikos sostine. Iš jo masiškai pradėjo bėgti ten gyvenę ir dirbę lenkai - valdininkai, inteligentija.

Muftijus Jokūbas Šynkievičius nemigravo iš Vilniaus, liko jame gyventi, tapo Lietuvos piliečiu ir naujoje Tarybų Lietuvoje gyvenusių totorių muftijumi. Jis gyveno name, kuris priklausė profesorii Stefanui Bazarevskiui, Dainavos g. 16-2. Pats profesorius bėgo nuo vokiečių okupacijos, pradžioje emigravo į Lietuvą, kur su žmona tris mėnesius gyveno pas mano tėvus, po to, nematydamas sau perspektyvų Lietuvoje, - emigravo į Belgiją ir ten gyveno iki mirties. Jo butas Dainavos 16-1 liko laisvas, ir Jokūbas Šynkievičius pasikvietė į jį gyventi Raižių imamo Adomo Chalecko vaikus. 1940 m. pradžioje ten persikėlė gyventi Borisas Chaleckas ir jo dvi seserys Zina ir Liusė. Per Lietuvą likusių Vilnijos totorių susirinkimą Borisas buvo išrinktas muftijaus pavaduotoju Lietuvoje. Tuo metu tai buvo valdžios apmokamas etatinis darbas. Karo metais Lietuvos totorių gyvenime jis suvaidino tam tikrą vaidmenį, paliko ryškų pėdsaką savo tautiečių tarpe. Nuo to laiko praėjo apie 60 metų. Daug kas žmonių atmintyje išsitrinė, o kai kas ir nieko nežino apie to laiko įvykius. Man norisi, kad ta jo ir jo bendražygių veikla būtų išsaugota, jei ne mūsų atmintyje, tai nors mūsų laikraštyje, kad mes galėtumėme tuos laikus vertinti per nūdienos prizmę.

1941 m. birželio 22 d. Hitlerinė Vokietija užpuolė Tarybų Sąjungą. Karas pradžioje vystėsi labai greitai, ir visi LDK totoriai atsidūrė vokiečių okupuotose teritorijose. 1942 m. Minske buvo įsteigta oficiali Vilniaus muftijaus atstovybė Baltarusijoje. Jos lyderiu tapo buvusio Minsko mečetės imamo Konstantino Smaikievičiaus sūnus Aleksandras. Pats Minsko

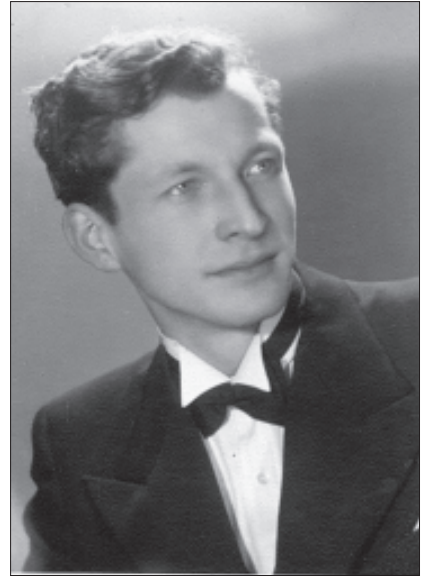
Edige Šynkievičius (Kirimalas). Ši labai reta nuotrauka gauta tarpininkaujant poniai Džamilei Murmam-Smaikievič, už ką jai ačiū.

mečetės imamas Konstantinas Smaikievičius buvo Vilniaus imamo Ibrahimio Smaikievičiaus vyresnis brolis. Tuo būdu muftijus Jokūbas Šynkievičius tapo jaunimo - Edige Šynkievičiaus, Boriso Chalecko ir Aleksandro Smaikievičiaus vadovu.

Kadangi iškilo Edige Šynkievičiaus asmenybė, pateiksiu apie jį pagrindinę informaciją, nes tolesniame pasakojime jo vaidmuo vienas iš svarbiausių. Du broliai - būsiamasis muftijus Jokūbas ir Mustafas Šynkievičiai, abu kilę iš Liachovičių (rajoninis miestas šalia Minsko), prieš I pasaulinį karą studijavo Peterburgo Technologijos institute.

Po revoliucijos jaunesnis brolis Jokūbas grįžo į Lenkiją, kurioje po 1918 metų atsidūrė jo gimtieji Liachovičiai, iš ten išvažiavo į Berlyną. 1923 metais jis baigė Humbolto Universiteto orientalistikos specialybę, po to ten pasiliko kaip doktorantas ir apsigynė disertaciją įgydamas filosofijos daktaro laipsnį. Sugrįžęs į Vilnių 1925 m. gruodžio mėn 31 d. Iame Lenkijos musulmonų suvažiavime jis buvo išrinktas muftijumi.

Vyresnysis brolis Mustafas po mokymosi Peterburge realizavo savo svajonę, - persikėlė gyventi į Krymą, Bachčisarajų. Ten pradėjo dirbti, sukūrė šeimą, ten gimė jo sūnus, kurį pavadino vieno iš Čingis chano sūnų - Edige vardu. Po 1917 m. revoliucijos Kryme susiorganizavo Lietuvos - Lenkijos totorių sąjunga. Još pirmininku buvo išrinktas Mustafas. Šios sąjungos būstine buvo Simferopolis, kur šeima persikėlė gyventi. Čia tenka paminėti tą faktą, jog Krymas tuo metu buvo traukos centru ne vienam

Borisas Chaleckas

Lietuvos - Lenkijos totoriui. Šį reiškinį pastebėjo Krymo totorių kultūrinio ir tautinio atgimimo judėjimo kūrėjas Ismailas Bejus Gasprinskis. Lietuvos-Lenkijos totoriai inicijavo ir organizavo Krymo valstybės (chanato) atkūrimą 1917 - 1920 m. 1918 m. birželio mėn. buvo suformuotas ministrų kabinetas, o jo pirmininku tapo generolas Motiejus Sulkievičius. Šis kabinetas veikė iki tų pat metų spalio mėn. Jis buvo išformuotas dėl tipinės tiems laikams išdavystės. Totorių liaudies partijos kairioji frakcija, kurios lyderiu buvo Veli Ibrahimovas, susitarė su bolševikais ir tapo pagrindine politine jėga, kuriant Krymo totorių autonominę Respubliką. Deja, jie buvo apgauti, tos respublikos vadais tapo VKP(b) nariai, kurie greitai ją likvidavo.

Edige Šynkievičius baigė licėjų Jaltoje ir pradėjo mokytis Aukštojoje Pedagoginėje mokykloje Simferopolyje. 1928 m. per pirmąją Stalino represijų bangą Kryme buvo areštuoti Veli Ibrahimovas, Mustafas Šynkievičius ir jo sūnus Edige. Jie buvo išstremti į lagerį Rusijos šiaurėje. Iš ten 1932 m. Edige pabėgo. Azerbaidžane sėkmingai perėjo valstybės sieną ir atsidūrė Irane. Ten iš Lenkijos ambasados kreipėsi į savo dėdę, Vilniaus muftijų Jokūbą Šynkievičių, iš kurio gavo reikiamą finansinę ir politinę pagalbą. Iš Irano jis išvažiavo į Turkiją, Stambulą, kur porai mėnesių užsilaiškė pas 1917-18 m. m. buvusį Krymo totorių kurultajaus pirmininką Džafarą Sejdametą. Pastarasis iki savo mirties 1961 m. gyveno Turkijoje ir buvo Krymo totorių emigracijos lyderiu, jos atstovu Nacijų Lygoje. Grįžęs į Lenkiją, Edige Šynkievičius apsigyvena Vilniuje, veda vietinę totorę Tamara Bieliak, studijuoja Europinių tyrimų instituto Politinių Mokslų Mokykloje. 1936

Aleksandras Smaikievičius (Ši nuotrauka gauta iš Bostone (JAV) gyvenančio sūnaus Konstantino, tarpininkaujant ponui Adamui Murman).

m kartu su totorių jaunimo grupe jie organizuoja ir oficialiai įteisina Totorių Jaunimo Bendriją. Totorių judėjimui Lenkijoje jis suteikė politinį kryptingumą, nuteikė jį Krymo totorių atgaivinimui, remiantis Lenkijos ir Turkijos parama. Kilus II pasauliniam karui 1939 m rugsėjį Edige Šynkievičius, kaip asmuo be pilietybės, kartu su Turkijos ambasada iš Varšuvos evakuojasi į Turkiją. Antrą kartą atsiradęs Turkijoje jis pakeičia savo politinės veiklos turinį ir nukreipia jį į suverenios Krymo totorių valstybės atstatymą.

Grįžkime prie įvykių Lietuvoje. Nuo 1942 m. pradžios Jokūbas Šynkievičius vedė derybas su V.Kube, vokiečių generaliniu konsulu Baltarusijoje, apie totorių atstovų įjungimą į vietines administracines struktūras. Kartu jis siūlė sukurti totorių jaunimo sąjungą (TJS) ir eilę jaunimo komitetų. Kadangi vokiečiai žinojo apie jo ryšius su Lenkijos kariuomenės generaliniu štabu ir su Lenkijos karinės žvalgybos organais, jie pradžioje nereagavo į jo siūlymus. Ir tik 1942 m. gale V.Kube pavedė J.Šynkievičiaus pavaduotojams B.Chaleckui ir A.Smaikievičiui kurti Totorių Jaunimo Sąjungą. Ap link šią žmonių grupę pradėjo burtis Baltarusijos ir Lietuvos totoriai. 1943 m. vasarą .Šynkievičiaus prašymu V.Kubė organizavo jaunų totorių kelionę į Reichą, kur jie susipažino su „Hitlerjugendo“ struktūra. Tos organizacijos struktūros pagrindu buvo daromi Totorių jaunimo sąjungos įstatai. Leidimas šiai organizacijai įkurti buvo gautas 1944 m. pradžioje. Galutinės derybos dėl TJS įkūrimo 1944 m. kovo mėn. vyko Vilniuje tarp šturmbanfiurerio Šulco ir muftijaus J.Šynkievičiaus. Vilnius tapo TJS būstine, jos vadovu buvo išrinktas B.Chaleckas. Jis turėjo du pavaduotojus: Baltarusijai A.Smaikievičių ir Lietuvai K.Jaku-

bovskį. TJS nariais galėjo būti totorių jaunimas nuo 6 iki 20 metų ir net vyresnio amžiaus žmonės. Totorių jaunimo sąjungos skyriai buvo įsteigti Liachovičiuose, Klecke, Minske. Savo veiklą jaunimo tarpe jie pradėjo gana aktyviai. Apie tai man pasakojo Ch.Aleksandrovičius, chemikas, akademikas iš Minsko ir Romualdas Sobolevskis, personalinis pensininkas iš Poznanės. Dėl didelio užimtumo B.Chaleckas tų pareigų 1944 kovo pabaigoje atsisakė ir jo pareigas užėmė K.Jakubovskis (Nemėžiaus totorius, po II pasaulinio karo emigravęs į JAV).

Nuo karo pradžios 1941 m. Berlyno ideologai kūrė planus kaip panaudoti pantiurkistinę ideologiją tiurkų - totorių tautų apjungimui kovai prieš TSRS Imperiją. Įvairių Turkijos organizacijų siūlymu jie į savo sferą pirmiausiai nutarė patraukti Krymo totorius. Ta mintis buvo keliama dėl eilės priežasčių. Totorių visuomenėje dar gajai buvo Krymo totorių respublikos idėja, ir juos masino vokiečių pažadai sukurti atskirą nepriklausomą valstybę. Be to, jiems nesudarė sunkumų patraukti savo pusėn Krymo totorius - kareivius, esančius vokiečių nelaisvėje. Vokiečiai galvojo, jog, suteikę Krymo totoriams galimybę įkurti nuosavą valstybę, jie į karinį konfliktą su TSRS savo pusėn patrauks ir Turkiją. Juk Vokietija 18 a. Rusijos - Turkijos karuose palaikė pastarosios pusę, todėl turkai visada simpatizavo vokiečiams.

Visų šių minčių įgyvendinimui Vokietijos užsienio reikalų ministerija jau 1941 m. į Krymą nusiuntė tariamų totorių emigrantų grupę, kurioje buvo Edige Šynkievičius (Kirimalas), Mustedžibas Ulkusala (Dobrudžos totorių atstovas, jų laikraščio redaktorius) ir kiti. Jiems vadovavo URM darbuotojas majoras Verneris Otto von Chentigas. Jų tikslais buvo kariuomene neapimto Krymo totorių jaunimo ir totorių belaisvių perėjimas vokiečių pusėn.

Jie 1941m. lapkričio 23 d. suorganizavo laikiną Krymo totorių-musulmonų komitetą, kurio vadovybėje buvo Džemilis Abdurašitovas, Ilmi Kermenčikli, Memetas Osmanovas. Po to jie ir išrinktojo komiteto atstovai pravedė totorių visuomenės susirinkimus Bachčisarajuje, Eupatorijoje, Jaltoje, Aluštoje, Karasubazare, Senajame Kryme ir Sudake. Tie susirinkimai išrinko savo įgaliotinius, ir 1942 sausio 10 d. Chanų mečetėje, Bachčisarajuje pastarieji išrinko centrinį musulmonų komitetą (17 asmenų), kurio pagrindiniu uždaviniu tapo aktyvus Vermachto interesų, vokiečių administracijos ir policijos palaikymas ir totorių gyventojų interesų atstovavimas. Šio komiteto štabas buvo perkeltas į Simferopolį. Centrinis musulmonų komitetas vadovavo atitinkamiems komitetams vietose.

Iki 1942 vasario šių komitetų verbavimo komisijos surinko apie 20 tūkstančių jaunimo savanorių-pagalbininkų vokiečių kariuomenei, kai tuo tarpu Tarybinėje armijoje tebuvo 10 tūkstančių totorių..

Vokiečiai kiek galėdami ribojo musulmoniškų komitetų veiklą, kad ji netaptų politine, kad jie nepradėtų kovos dėl valdžios. Bet nežiūrint visų kliūčių centrinis musulmonų komitetas prisiėmė sau totorių atstovavimo organo teises, užgriebė pagrindines politinės veiklos pozicijas ir su permaininga sėkme atstovavo Krymo totorius.

1942 m. balandįje Simferopolyje centrinio totorių komiteto narių grupė sudarė taip vadinamo „Milli Firko“ įstatus, kuriuose numatė savarankiškos Krymo valstybės, esančios po vokiečių protektoratu, kūrimą, totorių armijos kūrimą. Šie įstatai buvo pasiūsti į Berlyną, bet ten nepatvirtinti. Vokiečiai toje situacijoje sunerimo ir pilnateisiais Krymo totorių atstovais pripažino dar 1941 gruodyje sudarytą Edige Šynkievičiaus grupę. 1942 m. birželyje jiems buvo pranešta, kad Edige ir jo komitetas pripažįstami Krymo totorių interesų atstovais tik su ekonominiais ir humanitariniais įgaliojimais. Edyge Šynkievičiaus grupę palaikė žinomas Rusijos pantiurkistinio judėjimo specialistas prof. G.Menge.

1942 m. gruodžio 16 d. Simferopolyje susitiko Vokietijos URM, SD, Šynkievičiaus komitetas ir centrinė musulmonų komiteto valdyba. Šiame posėdyje Edige informavo apie savo veiklą, pranešė, jog gavo leidimą perkelti į Krymą 25 tūkstančius totorių gyventojų iš Lietuvos, Baltarusijos ir gretimų valstybių ir 600 žemės ūkio specialistų. Po kelių posėdžių centrinis musulmonų komitetas patvirtino, jog palaiko Berlyno komiteto ir Edigę, Baličiaus ir kitų veiklą. Pastarieji buvo išrinkti į centrinio komiteto valdybos sudėtį. 1943 m. sausyje ši Krymo totorių atstovybė Berlyne buvo pripažinta de facto. Šynkievičių palaikė Reicho okupuotų rytinių žemių ministerija, kuri skaitė, kad jie turi rūpintis Krymo totoriais Vokietijos okupuotose teritorijose.

Visgi, nežiūrint visų vokiečių pastangų Turkijos vyriausybė nenorėjo įsijungti į karą Vokietijos pusėje. Dėl to vokiečiai nusprendė baigti svarstyti klausimus apie būsimąjį tiurkų tautų, gyvenusių okupuotose teritorijose, statusą. Į Krymo totorius nustota žiūrėti kaip į rišamąją turkų - vokiečių santykių grandį. Kiti politiniai vėjai pradėjo vyrėti ir Simferopolio musulmonų komiteto narių tarpe.

Ryšium su 1943 m. rudens Tarybinės Armijos puolimu ir iškilus Krymo išlaisvinimo galimybei, 1943 m. spalio 29 d. Vokiečių vadovybė pasirašė įsakymą

(Nukelta į 8-tą psl.)

Totorių jaunimo veikla II pasaulinio karo metais

(Atkelta iš 7-to psl.)

apie galimą savanorišką totorių evakuaciją iš Krymo. Edige, bandydamas gelbėti politiškai aktyvius Krymo totorius, kreipėsi į Jeruzalės vyriausiąjį muftijų el Huseiną. Gavęs jo pažadus, jis pranešė Simferopolio musulmonų komitetui, jog, kai vokiečių kariuomenė pasitrauks iš Krymo, visi totoriai bus evakuoti kartu su jų turtu. Visgi jo pastangos buvo ne rezultatyvios. Krymo totoriams teko iš Krymo bėgti patiems. Šynkevičius sugebėjo užtikrinti tik 60 Krymo totorių šeimų priėmimą Vokietijoje.

1944 kovo - balandžio mėn., vokiečiams traukiantis, su jais išvyko ne mažiau 2000 Krymo totorių. Didžioji jų dalis įsitvirtino pas Dobrudžo totorius - Rumunijoje. Čia juos vėliau išryškino KGB ir daugumą jų ištremė į Sibirą.

Koks tolesnis mūsų veikėjų likimas?

1944 m. gegužės mėn. muftijaus Šynkevičiaus šeima kartu su Chaleckų vaikais Borisu, Lusia ir Zina per Austriją, Egiptą persikėlė į JAV, kur apsigyveno šalia Kanados sienos. Kadangi visi jie buvo paieškomi KGB struktūrų, tarp totorių buvo paskleistas mitas, jog jie išvyko į Braziliją. Tolesnis tos šeimos likimas praktiškai man nežinomas. Man teko matyti tik Jokūbo Šynkevičiaus kapo nuotrauką, kur šalia jo kapo stovi žmona. Jinai buvo Kaune gyvenusios ponios Marijos Radkevičienės sesuo, bet pastaroji apie savo seserį jokių žinių neturėjo.

A.Smaikievičius su šeima emigravo į JAV. Kiek man žinoma, jo sūnus su šeima gyvena Bostone.

Žinoma, jog Edige Šynkevičius dirbo „Laisvosios Europos radijuje“ tiurkų redakcijoje. Tą jis pasakojo maždaug prieš 10 metų atvykęs paviešėti į Lenkiją. Jis mirė berods 1996 m. ir palaidotas Miunchene. Vaikų jis neturėjo. Iš jo žinoma, jog Borisas Chaleckas persikėlė gyventi šalia savo draugo Edige į Šveicariją, kur jam matomai iš Miuncheno pastarasis duodavo darbo. Jis ir mirė Šveicarijoje.

Kokios šio straipsnio išvados? Man rodosi, jog nepriklausomai nuo tų teritorijų, kur mes gyvename, politinės santvarkos, - mums totoriams reikia užsiimti savo tautos humaninėmis, kultūrinėmis bei ekonominėmis problemomis ir nesikišti į politinį gyvenimą. Mano žinio, per ilgą Tarybų valdžios egzistavimo laikotarpį KGB ieškojo pagrindinių šio pasakojimo herojų. Buvo paieškoma bet kokia informacija apie jų gyvenamą vietą. Vertėtų prisiminti, jog visuose konfliktuose kaltu išlieka iešmininkas ir nereikia būti jo vaidmenyje. Be to, manau, jog tas didelis darbas, kurį padarė mūsų bendruomenei to meto totorių jaunimas, paliko gilų pėdsaką apsišvietusio pokario totorių jaunimo tarpe. Tą man patvirtino bendravimas su broliais Ismailu ir Chasieniu Aleksandrovičiais iš Minsko, iškiliais mūsų diasporos nariais, taipogi ir bendravimas su broliais Romualdu ir Janu Sobolevskiais, Lenkijos totorių diasporos atstovais. Už žymią čia pateiktos informacijos dalį esu dėkingas hab dr Selimui Chazbijevičiui ir poniai Džamilei Murman-Smaikevič (abu iš Gdansko).

*Mirus Aleksui Bagdanavičiui,
nuoširdžiai užjaučiame mamą Tanę,
seseris Lionę, Marytę, Zofiją ir kitus
artimuosius.*

*Alytaus apskrities
totorių bendruomenė*

*Mirus Stepui Radlinskiui,
nuoširdžiai užjaučiame žmoną Ma-
rytę, seseris Elena, Sonę, Rožytę, Ziną
ir kitus artimuosius.*

*Alytaus apskrities
totorių bendruomenė*

*Mirus Zosei Chaleckienei,
nuoširdžiai užjaučiame sūnų Stepą ir
kitus artimuosius.*

*Alytaus apskrities
totorių bendruomenė*

Iš totoriškos virtuvės

Troškinta mėsa totoriškai

150-160 gr. jautienos arba arklienos supjaustyti 2 cm pločio ir 5 cm ilgio gabaliukais, ištrinti druska, pipirais ir truputi apkepti keptuvėje.

Perdėti mėsą į puodą, įdėti pomidorų padažo, žiedeliais supjaustyti svogūną ir ratukais supjaustyti morką. Ant viršaus uždėti žalią bulvę, dar karta pasūdyti ir įpilti pipirų, užpilti sultinio ir troškinti iki visiško paruošimo.

Skanaus!

*Mirus Elenai Jakubauskienei,
nuoširdžiai užjaučiame sūnus Tomą,
Romą, Kostą, dukrą Liolę
Dzenajavičienę ir kitus
artimuosius.*

*Alytaus apskrities
totorių bendruomenė*

*Mirus Marytei Bagdanavičienei,
nuoširdžiai užjaučiame sūnus Aleksą
Daną ir kitus artimuosius.*

*Alytaus apskrities
totorių bendruomenė*

*Mirus Stepui Jakubauskui,
nuoširdžiai užjaučiame žmoną Elena,
dukrą Lionę, sūnų Motiejų ir kitus
artimuosius.*

*Alytaus apskrities
totorių bendruomenė*

Lietuvių totoriai

Lietuvos totorių bendruomenių
sąjungos laikraštis

Totorių g. 6, 3000 Kaunas
Leidžiamas nuo 1995 m. sausio mėn.
SL Nr.238

Vyr. redaktorius: Galimas Sitdykovas ☎ 8-37-760816, E-mail: galsit@delfi.lt

Ats. sekretorius: Adas Jakubauskas ☎ 8-5-2605869, mob.8-682-72328

Redakcinės kolegijos nariai:

R. Makaveckas ☎ 8-37-390641,

M. Milkamanavičienė ☎ 8-315-27929,

J.Ridzvanavičius ☎ 8-37-736802,

E-mail: ridzjona@pit.ktu.lt

R. Jakubauskas ☎ 8-37-716885 mob.

8-674-17710 E-mail: rrj73@kalnieciai.lt,

A. Asanavičius ☎ 8-5-2771821

I. Mažitova ☎ 8-37-725758

Spausdino: KTU spaustuvė, užsakymo Nr.

Tiražas - 500 egz.

Autorių ir redakcijos nuomonės gali nesutapti.